

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
DPS - 140 - 4 (4) /05

Warszawa, 25 marca 2005 r.

Pan
Włodzimierz Cimoszewicz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Przedkładam **stanowisko Rządu** wobec komisyjnego projektu ustawy:

- o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego (druk nr 3633).

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Sprawiedliwości do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z szacunkiem

(-) Marek Belka

Stanowisko Rządu

w sprawie komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (druk nr 3633)

Projekt zawiera propozycję zmiany Kodeksu postępowania karnego przez wprowadzenie nowego brzmienia przepisów art. 147 § 2 i art. 185a § 1 i 3.

Projektowany przepis art. 185a § 1 i 3 przewiduje, że zgodnie z procedurą przewidzianą w tym przepisie ma być przesłuchany każdy świadek, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat.

Równocześnie Autorzy proponują, aby obraz i dźwięk z przesłuchania świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, był, jeżeli względy techniczne nie stoją na przeszkodzie, utrwalany za pomocą odpowiedniego urządzenia rejestrującego, a następnie, by takie nagranie podlegało odtworzeniu na rozprawie głównej.

Proponowana nowelizacja, zdaniem projektodawców, ma na celu ochronę psychiki dzieci przesłuchiwanym w postępowaniu karnym.

Rozwiązania zaproponowane w projekcie, co do zasady, zasługują na aprobatę. Nasuwają one jednak pewne wątpliwości w kwestiach szczegółowych.

Problematyczna wydaje się, w szczególności, propozycja rozszerzenia szczególnych rygorów przesłuchania, wynikających z art. 185a k.p.k., na wszystkich świadków, którzy w chwili przesłuchania nie ukończyli 15 lat.

Wydaje się, że podwyższonym poziomem ochrony powinny być objęte tylko osoby pokrzywdzone, w sensie unormowania art. 49 § 1 k.p.k., które w chwili przesłuchania nie ukończyły 15 lat.

Obecnie celem regulacji art. 185a k.p.k. jest przede wszystkim ochrona ofiar przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, które w chwili czynu nie ukończyły 15 lat, przed tzw. wtórną wiktyimizacją ze strony organów ścigania

i wymiaru sprawiedliwości, wynikającą głównie z wielokrotności przesłuchań w toku całego postępowania karnego oraz zapewnienie pokrzywdzonemu jak najkorzystniejszych warunków do swobodnego złożenia zeznań w charakterze świadka, a także zminimalizowanie stresu wywołanego przesłuchaniem i odtwarzaniem przebiegu wydarzeń.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem Autorów, iż te same argumenty przemawiają ze rozszerzeniem zakresu ochrony gwarantowanej przepisem art. 185a k.p.k. w obowiązującym brzmieniu.

Ograniczenia w przesłuchiwanie i zapewnienie korzystnych warunków do złożenia zeznań miałyby wszakże duże znaczenie przy przesłuchaniu małoletniego pokrzywdzonego również w takich sprawach, jak np. znęcanie się fizyczne i psychiczne przez osobę najbliższą (art. 207 k.k.).

Godzi się jednak dostrzec, że przepis ów, zgodnie z wykładnią systemową, ma zastosowanie nie tylko w śledztwie czy dochodzeniu, ale także w postępowaniu jurysdykcyjnym.

Organem uprawnionym do przeprowadzenia przesłuchania określonego w art. 185a k.p.k. jest sąd, który czyni to zarówno pierwszy raz, jak i ponownie, tzn. wówczas, gdy wyjdą na jaw nowe okoliczności bądź gdy powtórnego przesłuchania pokrzywdzonego zażądał oskarżony, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania (art. 185a § 1 k.p.k.).

Należy też podkreślić, że forma tego przesłuchania jest ściśle określona. Przesłuchanie takie, stosownie do art. 185a § 2 k.p.k., musi odbywać się na posiedzeniu, w obecności biegłego psychologa. W posiedzeniu ma prawo wziąć również udział prokurator, obrońca oraz pełnomocnik pokrzywdzonego. Nadto posiedzenie to wymaga odpowiedniego składu, określonego w art. 30 § 1 k.p.k., tj. w sądzie rejonowym – jednoosobowego, zaś w sądzie okręgowym – trzyosobowego.

W przedstawionej sytuacji rozszerzenie kręgu osób, o których mowa w art. 185a k.p.k., na wszystkich świadków, którzy w chwili przesłuchania nie ukończyli 15 lat, nie wydaje się potrzebne i stanowiłoby dodatkowe, nadmierne obciążenie sądów.

Pokrzywdzony jest jednym z najważniejszych, jeżeli w ogóle nie najważniejszym świadkiem. Dlatego też celowe byłoby zastrzeżenie owej szczególnej procedury ochronnej, przewidzianej art. 185a § 2 k.p.k., właśnie i tylko dla niego.

Wypada bowiem zauważyć, że osoby, które nie ukończyły 15 roku życia, są często zgłaszane przez strony, w celu przesłuchania w charakterze świadka, w wielu nieskomplikowanych czy wręcz błahych sprawach. Stosowanie szczególnych procedur do wszystkich takich świadków spowodowałoby wydłużenie postępowania karnego w takich sprawach ponad procesową konieczność.

Dostrzegając wagę problemu związanego z przesłuchaniem małoletniego, można by ewentualnie rozważyć możliwość odpowiedniego stosowania art. 185a k.p.k. do przesłuchania świadków, którzy nie ukończyli 15 lat i nie mają statusu pokrzywdzonego, składających zeznania co do okoliczności szczególnie drastycznych, np. gwałtu lub zabójstwa. Wymagałoby to jednak wprowadzenia kryterium ocennego odnośnie do tego, jakie okoliczności, których ma dotyczyć przesłuchanie, są dla świadka na tyle traumatyczne, że należałoby go przesłuchać w trybie art. 185a k.p.k.

Nie można też w pełni zaakceptować projektowanego § 3 art. 185a k.p.k. Wszak przy propozycji projektodawcy, aby przepis art. 185a k.p.k. stosować w sprawach o wszystkie przestępstwa, odtwarzanie na rozprawie obrazu i dźwięku z takiego przesłuchania musiałoby nastąpić w każdym postępowaniu karnym, które weszło w to stadium jurysdykcyjne.

Tymczasem potrzebę odtwarzania obrazu i dźwięku z przesłuchania tych świadków należałoby raczej oceniać indywidualnie, w realiach konkretnej sprawy. Zeznanie świadka nie zawsze musi bowiem dotyczyć tak istotnych okoliczności, by zachodziła konieczność odtworzenia obrazu i dźwięku z tej czynności.

Wydaje się więc, że wystarczyłoby nadanie przepisowi § 3 art. 185a k.p.k. treści fakultatywnej, zwłaszcza że niekiedy względy techniczne mogą utrudniać tę czynność, a strony usatysfakcjonuje znajomość protokołu przesłuchania.

Niezależnie od powyższego godne podkreślenia jest to, że projekt usuwa ewidentny defekt obecnego rozwiązania, które odnosi reżim art. 185a k.p.k. do wieku pokrzywdzonego świadka w chwili czynu, zamiast w chwili przesłuchania.

Biorąc powyższe pod uwagę, wydaje się, że mimo zgłoszonych zastrzeżeń, komisyjny projekt nowelizacji prawa karnego procesowego stanowi wartościowy materiał legislacyjny, kwalifikujący się do rozważenia przy okazji szerszej nowelizacji kodeksu postępowania karnego.